

Наставно-уметничко-научном већу
Факултета музичке уметности у Београду
Сенату Универзитета уметности у Београду

Извештај комисије за оцену и одбрану докторског уметничког пројекта

мр Дарка Карајића

”Историјски инструменти у метаморфозама звука гитаре”

Комисија у саставу Вера Огризовић, редовни професор, ментор, ФМУ; Зорица Ћетковић, редовни професор ФМУ, Љиљана Несторовска, редовни професор ФМУ, Срђан Тошић, редовни професор ФМУ и Зоран Крајишник, редовни професор Академије уметности у Новом Саду, упознала се са писаним делом докторског уметничког пројекта кандидата Дарка Карајића, под називом „Историјски инструменти у метаморфозама звука гитаре”. На основу сазнања која је стекла анализом овог рада, Комисија подноси следећи извештај Наставно - уметничко-научном већу Факултета музичке уметности у Београду и Сенату универзитета уметности у Београду:

Дарко Карајић је рођен 1964. године у Шапцу.

Пре студија, гитару је учио код Душана Шапоње, Надежде Кондић, Душана Богдановића и Vere Огризовић.

Дипломирао је на Музичкој академији у Загребу у класи професора Иштвана Ремера, а последипломске студије завршио је на Факултету музичке уметности у Београду, у класи професора Vere Огризовић, на тему „Музика за лауту Јохана Себастијана Баха у обради за гитару”.

Као члан ансамбала MUSICA ANTIQUA, APC NOVA, и РЕНЕСАНС, наступао је у свим значајним концертним просторима и на фестивалима у Југославији: БЕМУС, БЕЛЕФ, НОМУС, Охридско лето, Дубровачке летње игре, Музичке вечери у Донату, Вараждинске барокне вечери... Са наведеним ансамблима одржао је концерте и у Италији, Немачкој, Француској, Шпанији, Грчкој, Русији, Кипру, Бугарској, Мађарској, Шведској, Румунији ..., а као члан групе БАЛКАНИКА концерте у Кини, Холандији, Белгији, Словачкој, Мексику, Енглеској, Аустрији, Луксембургу, Тунису, Сједињеним Америчким Државама ...

Осим са ансамблом РЕНЕСАНС, наступао је као солиста са оркестром „Душан Скворан”, хором и оркестром РТС-а, Београдском филхармонијом, оркестром Београдске опере, Београдском камератом...

Године 2010. имао је запажен солистички наступ на Фестивалу у Анкари.

Код нас је одржао солистичке концерте на лаути и гитари у Београду, Суботици, Апатину, Сомбору, Новом Саду, Бечеју, Зрењанину, Шапцу, Лозници, Ваљеву, Нишу, Крагујевцу, Алексинцу, Пожаревцу, Смедереву, Земуну, Бања Луци, Врњачкој Бањи, Бару...

На Фестивалу „Гитар арт” у Београду наступао је више пута као солиста и камерни музичар.

Био је члан жирија на свим значајнијим такмичењима за гитару и камерну музику код нас: Републичко такмичење, Фестивал музичких школа, „Гитар арт” фестивал...

Одржао је мајсторске курсеве у Бару, Београду, Бања Луци, Новом Саду, Смедереву, Пожаревцу, Нишу, Лозници, Шапцу, Анкари...

Учествовао је у различитим музичким пројектима, стилски шароликим, од музике инспирисане етно звуком, музике средњег века, ренесансе и барока, до музике за филм, а резултат свега тога је велики број дискографских издања.

Доцент је на Факултету музичке уметности у Београду. Од 1994. у Музичкој школи „Јосип Славенски” предаје лауту на Одсеку за рану музику, а од 2007. године је предавач и на Академији лепих уметности у Београду.

Аутор је збирке „Музика Јохана Себастијана Баха у обради за гитару”, која је штампана 2006. године у издању Центра за рану музику „Ренесанс”.

Последње три године је председник стручне комисије за гитару београдског региона, као и за целу Србију, при Заједници музичких и балетских школа Србије.

Аутор је акредитованих семинара „Музика Јохана Себастијана Баха у обради за гитару” и семинара под називом „Интерпретација ране музике - ренесанса и барок”.

Од 1992. године па до сада, ученици из његове класе освојили су укупно 145 награда на такмичењима код нас и у свету и то: 20 специјалних, 57 првих, 57 других, 25 трећих, а 30 његових ученика настављају студије гитаре и лауте.

За постигнуте педагошке резултате 2004. године добио је награду Скупштине града Београда, а 2006. године од Заједнице музичких и балетских школа Србије „годишњу награду за педагошку делатност у образовању младих талената”.

Покретач је наставе лауте на Одсеку за рану музику у нижој и средњој музичкој школи.

Члан је Удружења музичких уметника Србије, Југословенске асоцијације класичних гитариста, Удружења лаутиста Лондона...

Дарко Карајић се, у писаном делу свог докторског уметничког пројекта, бави бројним аспектима историјске извођачке праксе, релевантним за интерпретацију музике старих мајстора, а према извођачко-техничким, односно интерпретацијским условима епохе њеног настанка. Предмет и циљ овог пројекта јесу, пре свега, инструменти који су директно утицали на развој савремене гитаре и њен изражајни потенцијал, као и историјска димензија преображаја звука и инспиративности тонског колорита инструмената из породице лаута.

Бавећи се метаморфозом звука инструмената који су претходили данашњој гитари, Дарко Карајић проучава и излаже разноврсне аспекте везане за ову тему: пре свега, порекло лауте, претече и сроднике данашње гитаре, још од њеног настанка почетком првог миленијума нове ере. Прати њен пут од процвата у арапским земљама почев од седмог века нове ере, затим у Шпанији током арапске владавине и коначно, широм западне Европе, где је лаута у употреби све до друге половине осамнаестог века.

Успон и велика популарност овог инструмента, који је свој процват имао током једанаест векова, документовани су брижљиво одабраним подацима из сачуваних текстова и илуминација средњег века, као и из теоретских збирки и музике писане за лауту током периода ренесансе и барока.

Дарко Карајић, затим, детаљно излаже специфичности разних врста лаута, везане за број жица и прагова, штим и конструкцију, такође их поткрепљујући писаним изворима од седмог до осамнаестог века, као и различите технике свирања на инструменту - различитим врстама трзалица (током средњег века) и, од четрнаестог века-свирање прстима, све сложенијом техником, условљеном све већим музичким захтевима у делима тадашњих аутора.

Дарко Карајић наводи и чувене европске градитеље из доба ренесансе и барока, разне врсте струна које су се на лаутама користиле, као и све разноврсније и бројније варијанте штимова, упознајући нас и са сачуваним инструментима из осамнаестог века, када лаута, суочена са савршенијим инструментима, ишчезава са музичке сцене Европе.

У следећем поглављу свог докторског уметничког пројекта, аутор се бави развојем гитаре и њој сродних инструмената, развојем који се може пратити од четрнаестог века. Овде су детаљно описане гитаре са четири реда (двоструких) струна, вихуела и гитара са пет редова (двоструких и троструких) струна, такозвана „барокна гитара”. За сваки од ових инструмената постојала је записана музика, сачувана до данас. Осим ова три инструмента, овде је описана и гитара са шест редова, која настаје у доба раног класицизма, седамдесетих година осамнаестог века, као и такозвана „романтична гитара”, која уместо дотадашњих редова струна, има шест уплетених, једноструких жица, израженијег звука.

Неизоставни аспекти проучавања раније наведених инструмената јесу у претходним поглављима већ делимично објашњени. То су нотација ране музике и штимови инструмената, којима се Дарко Карајић бави веома детаљно, овог пута у посебном поглављу. Овде је дат и преглед великог броја штимова из разних земаља Европе, од четрнаестог до осамнаестог века, бројних типова табулатура (графичке нотације која се користила у ренесанси и бароку) као и, данас прихваћене, висине камертона у доба ренесансе и барока.

У претходни, исцрпно осликан пут историјског развоја инструмената који су претходили гитари и у детаљно изложен преглед инструментарија, штимова, технике свирања, конструкције и нотације, Дарко Карајић, у следећем поглављу, наводи ауторе композиција које ће изводити у оквиру концертног дела свог докторског уметничког пројекта. То су ренесансни аутори (вихуела и ренесансна лаута) - Алонсо Мудара, Луис де Нарваез, Џон Дауланд; барокни аутори (теорба, барокна гитара, архи лаута и барокна лаута) Јоханес Хиеронимус Капсбергер, Алесандро Пичинини, Ђовани Замбони Романо, Робер де Визе, Силвијус Леополд Вајс; аутор из доба класицизма („романтична” гитара) – Фернандо Сор, као и Хеитор Виља Лобос, аутор савременог доба, који је писао за модерни инструмент.

Њихове биографије, најзначајнија дела, као и интересовања, утицаји које су извршили на друге ауторе, њихова путовања и каријере, заокружују раније изложене историјске, социјалне, извођачке и стилске предуслове у којима је сваки од ових аутора стварао.

На крају свог докторског уметничког пројекта, Дарко Карајић се осврће и на проблематику свирања, аспект који, поред осталог, такође доприноси

повезивању писаног са концертним делом овог пројекта. Овде аутор излаже и објашњава приступ свирању осам различитих инструмената (различити штимови, мензуре, број жица...) и објашњава шта треба узети у обзир приликом припреме извођења и самог чина јавног извођења, скрећући пажњу пре свега на врсту додира и добијања тона везаног за колорит и снагу инструмената понаособ, као и на такозвани „унутрашњи легато” – начин слушања, нужан и заједнички свим овим инструментима.

ЗАКЉУЧАК

Питања везана за проблематику историјске извођачке праксе на инструментима из породице лаута, којима се Дарко Карајић бави у свом докторском уметничком пројекту, код нас нису била предмет истраживања, тако да је ово први рад те врсте у нашој средини. У њему су питања која су, иначе, уско везана за наведену тематику, истражена из шире перспективе и обрађена на свеобухватан и иновативан начин.

На основу богате литературе и свог обимног уметничког трагања, Карајић је остварио садржајан и упечатљив рад, који је у потпуној корелацији са програмом практичног – извођачког дела докторског уметничког пројекта.

Стога, Комисија сматра да писани део докторског уметничког пројекта Дарка Карајића „Историјски инструменти у метаморфозама звука гитаре”, представља вредан и оригиналан допринос уметничкој области историјске извођачке праксе, и да у потпуности одговара високом нивоу и захтевима докторских уметничких студија.

У Београду, 5. 9. 2011.

Комисија:

1. Вера Огризовић, редовни професор, ментор
2. Зорица Ћетковић, редовни професор
3. Љиљана Несторовска, редовни професор
4. Срђан Тошић, редовни професор
5. Зоран Крајишник, редовни професор
Академије уметности у Новом Саду